

Iryna Trunina, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)

Anna Chumakova, Postgraduate student

Kremenchuk National University named after Mykhailo Ostrogradskyi, Kremenchuk, Ukraine

Development of Investment Activities of the City

The article examines the essence of investment activity and its impact on the development of the city. The relevance of increasing the inflow of investments by creating favorable conditions for the development of green tourism is emphasized. This study used the findings of foreign and domestic scientists and global practices of green tourism functioning as an integral part of the city's attractiveness among investors. It has been established that rural green tourism is currently one of the promising areas of development of the tourism industry of foreign countries, the rapid development of which in the last year is due to quarantine restrictions. It combines a wide range of different types of tourism based on the use of natural resources. It was found that the accelerated development of green tourism can play the role of a catalyst for investments in the region and the country as a whole.

The subject of the study is a set of theoretical, methodological and practical aspects of increasing the effectiveness of the development of green tourism in the business environment. The purpose of this work is to substantiate theoretical and methodological approaches and develop practical recommendations for the development of green tourism in Ukraine, increase investment income, and analyze internationally recognized tools for stimulating the development of green tourism in the world.

The proposed incentive tools will contribute to ensuring the appropriate level of investment in the regions of Ukraine and the gradual greening of technological processes in accordance with international environmental requirements, which will lead to an automatic increase in the activity and efficiency of environmentally oriented innovative activities of the country's enterprises. The state of green tourism in Ukraine and European countries is analyzed. The work highlights the negative and positive sides of modern green tourism in Ukraine and describes the main recommendations for the development of this area and increasing its level of attractiveness for foreign and domestic investors (on the example of the Poltava region). The obtained result will allow more systematic and qualitative implementation of «greening» in the cities of Ukraine.

investments, eco-innovations, industry, green tourism, region, city

Одержано (Received) 07.03.2022

Прорецензовано (Reviewed) 18.03.2022

Прийнято до друку (Approved) 30.05.2022

УДК 336:657

JEL classification: H2, M4

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8\(41\).168-177](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2022.8(41).168-177)

Л.В. Кононенко, доц., канд. екон. наук

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Кропивницький, Україна

Н.В. Смірнова, доц., канд. екон. наук, **І.В. Смірнова**, доц., канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Податкові консультації як метод вдосконалення управління податковими зобов'язаннями малих підприємств

Сьогодні більшість українських підприємств недостатньо ефективно управляє податковими зобов'язаннями. Такий стан справ здебільшого обумовлений відсутністю орієнтованих на практичне використання інструментів і методів організації системи управління податковою складовою економічної діяльності підприємства. Особливо це стосується механізму управління податковими зобов'язаннями малих підприємств.

Метою статті є аналіз теоретичних і практичних засад функціонування національного інституту податкового консультування як методу вдосконалення управління податковими зобов'язаннями малих підприємств та визначення вектора розвитку ринку податкового консалтингу в Україні.

Досліджено особливості застосування інструменти на кожному етапі реалізації концепції управління податковими зобов'язаннями суб'єкта господарювання, які дають змогу економити кошти та збільшувати прибутки підприємства. З'ясовані основні складники концепції управління податковими зобов'язаннями. Доведено, що управління податковими зобов'язаннями малих підприємств доцільно реалізувати через залучення консалтингових фірм, а управління їх фінансовими потоками – через створення єдиного фінансового центру, який дозволив би залучати та розподіляти фінансові ресурси, управляти витратами, включаючи витрати на виконання податкових зобов'язань.

© Л.В. Кононенко, Н.В. Смірнова, І.В. Смірнова, 2022

Визначено, що сьогодні в Україні одним з найбільш поширених методів отримання податкових консультацій є інформаційно-довідкові послуги та консультації Державної податкової служби України. Проте, їх доступність і якість не дозволяє ефективно управління податковими зобов'язаннями малим підприємствам. Це обумовлює доцільність використання малими підприємствами консультаційних послуг у сфері оподаткування. Доведено, що в Україні розвиток інституту податкового консультування через консалтингові фірми тільки формується. Тому необхідною є побудова ефективного механізму податкового консультування на підставі ґрунтовного вивчення його теоретичних і методичних засад, спираючись на позитивний досвід розвинених країн у даній сфері за умов адоптації його до національних умов.

податкове консультування, консультація, малі підприємства, оподаткування, податки, податкові зобов'язання, аутсорсинг, консалтинг

Постановка проблеми. Принцип загальності оподаткування достатньо повно відображає висловлювання відомого політичного діяча Північної Америки Б. Франкліна (1706-1790): «Сплачувати податки та помирати повинен кожен» [5]. Проте, кожен господарюючий суб'єкт чи фізична особа намагаються мінімізувати цей «обов'язок». З цією метою податкові менеджери підприємств (або особи, що виконують їх функції) прагнуть оптимізувати податкове навантаження. Незважаючи на той факт, що сьогодні основні моменти процедури оподаткування регулюються Конституцією України [6] і Податковим кодексом [9], існує велика кількість нормативних документів, які також регулюють податкові взаємовідносини між платником податків і державою. Ці документи постійно змінюється, їх зміст неоднозначно трактується, що ускладнює питання не тільки оптимізації оподаткування, а і взагалі дотримання діючих норм.

Крім того, сьогодні більшість українських підприємств недостатньо ефективно управляє податковими зобов'язаннями. Такий стан справ здебільшого обумовлений відсутністю орієнтованих на практичне використання інструментів і методів організації системи управління податковою складовою економічної діяльності підприємства. Особливо це стосується механізму управління податковими зобов'язаннями малих підприємств. Такі обставини обумовлені тим, що одним із найважливіших етапів управління податковими зобов'язаннями є формування суб'єкта, що реалізовуватиме управління податковими зобов'язаннями. Формування такого суб'єкта залежить від декількох чинників: величина суб'єкта господарювання, суми та кількості сплачуваних податків, типу організаційної структури управління, а також від індивідуальних особливостей та специфіки діяльності конкретного підприємства. Так для середніх підприємств з функціональною чи змішаною організаційною структурою, що сплачують від восьми до двадцяти чотирьох видів податків, як правило, достатньо впровадження посади фахівця з управління податковими зобов'язаннями чи податкового менеджера. На великих підприємствах, що сплачують більше двадцяти п'яти видів податків здебільшого формується структурний підрозділ з управління податковими зобов'язаннями [15]. Проте, на малих підприємствах з лінійною функціональною структурою, які сплачують до восьми видів податків управлінням податковими зобов'язаннями, як правило, займається безпосередньо директор чи бухгалтер. Цілком зрозуміло, що ні директор, ні бухгалтер малого підприємства фізично (а іноді і професійно) здебільшого не спроможні оптимально управляти податковими зобов'язаннями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання управління податковими зобов'язаннями були і є предметом дослідження багатьох вчених. Зокрема, Косицький К.В. присвятив свої праці визначенню та аналізу варіантів реалізації концепції управління податковими зобов'язаннями промислового холдингу [7]. Євтушевська О.О. зосередила свої дослідження на розкритті особливостей податкового менеджменту на мікрорівні, довела необхідність та ефективність податкового планування, розглянула різні підходи для визначення структурних елементів податкового планування та

заходів та інструментів його проведення [3]. У працях Супруненко С.А. визначено особливості інноваційних технологій податкового менеджменту у провадженні фінансової політики підприємств [14]. Бечко П.К., Бечко В.П., Лиса Н.В. і Пташник С.А. досліджували місце податкового менеджменту у системі податкового адміністрування [2]. Праці Левицької С.О. і Осадчої О.О. присвячені дослідженню питань обліково-аналітичного забезпечення податкового менеджменту підприємств-платників податків [8].

Також достатньо широке коло науковців досліджувало питання податкового консультування. Так, праці Ізмайлова Я.О. і Єгорова І.Г. присвячені аналізу теоретичних і практичних засад функціонування національного інституту податкового консультування та можливості впровадження передового досвіду розвинутих країн Європи для імплементації організаційно-правового регулювання та визначення вектора розвитку ринку податкового консалтингу в Україні [4]. Безпалько І.Р. у своїх працях, на підставі дослідження досвіду Польщі у формуванні та регулюванні ринку податкового консультування, розробила рекомендацій щодо розбудови та організаційно-правового регулювання та законодавчого закріплення орієнтирів для розвитку вітчизняного ринку консультаційних послуг у сфері оподаткування [1]. Дослідження Понури Ю.В. спрямовані на дослідження теоретико-методичних основ податкового адміністрування як елемента системи податкового адміністрування, а також на вивчення та аналіз переваг і недоліків, особливостей становлення і функціонування податкового консультування в розвинених країнах світу та Європи, а отже і на вироблення пропозицій щодо розвитку ринку послуг фінансового консалтингу в Україні [10, 11]. Праці Сидоренко О.М. і Воленко В.Г. присвячені вивчення сучасного стану консультативного супроводження великих платників податків фіскальними органами в Україні, визначенню його місця в загальній системі податкового адміністрування та формуванню відповідних теоретико-утилітарних рекомендацій щодо удосконалення [13]. Проте проблеми вдосконалення управління податковими зобов'язаннями малих підприємств шляхом надання податкових консультацій потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних і практичних засад функціонування національного інституту податкового консультування як методу вдосконалення управління податковими зобов'язаннями малих підприємств та визначення вектора розвитку ринку податкового консалтингу в Україні.

Викладення основного матеріалу. На кожному етапі реалізації концепції управління податковими зобов'язаннями суб'єкта господарювання застосовуються певні інструменти, які дають змогу економити кошти та збільшувати прибутки підприємства. До основних інструментів управління податковими зобов'язаннями належать податкові пільги, які передбачені нормативно-правовими актами по сплаті податків, зборів та інших обов'язкових платежів, прогалини податкового законодавства та спеціально розроблені схеми законної мінімізації податкових платежів підприємства.

Основні складники концепції управління податковими зобов'язаннями включають сукупність принципів і умов, методів та інструментів обґрунтування рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності за рахунок економії оборотних коштів.

Критерії ефективності управління податковими зобов'язаннями суб'єкта господарювання можна визначити як вимоги до певних показників діяльності суб'єкта господарювання та його системи управління податковими зобов'язаннями, ознаки яких забезпечують реалізацію концепції управління податковими зобов'язаннями та досягнення поставленої мети оптимізації податкових платежів.

Розрахунок управління податковими зобов'язаннями підприємства передбачає врахування сум всіх податкових та інших обов'язкових платежів в бюджети різних

рівнів. Це означає, що визначення податкового навантаження на підприємство, крім суми прямих податків, які необхідно сплатити суб'єкту господарювання, вимагає врахування також і сум нарахованих непрямих податків, зокрема таких як податок на додану вартість та податок з доходів фізичних осіб.

Реалізація концепції мінімізації та оптимізації податкових платежів суб'єктів господарювання на кожному етапі функціонування підприємства вимагає врахування ризиків управління податковими зобов'язаннями, які спричинені невизначеністю та конфліктністю податкової сфери імовірності виникнення негативних наслідків в процесі прийняття альтернативних управлінських рішень щодо реалізації податкової політики підприємства, яка спрямована на мінімізацію податкових платежів.

Податковий менеджмент середніх і великих підприємств спроможний використовуючи періодичне консультування з питань оподаткування як у консалтингових компаніях, так і у відповідних відділеннях контролюючих органів, врахувати усі вищеперераховані моменти і оптимально управляти податковими зобов'язаннями свого підприємства. Що ж стосується малих підприємств, то управління їх податковими зобов'язаннями, на нашу думку, доцільно реалізувати через залучення консалтингових фірм, а управління їх фінансовими потоками – через створення єдиного фінансового центру, який дозволив би залучати та розподіляти фінансові ресурси, управляти витратами, включаючи витрати на виконання податкових зобов'язань. При цьому є доцільним консалтинговій фірмі делегувати розробку податкової політики у частині ухвалення рішень з податкових питань, впровадження системи управління консолідованим податковим бюджетом, здійснення централізованого контролю за виконанням ухвалених рішень у частині правильності, повноти і своєчасності нарахування і сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Суттєвою проблемою оподаткування малих підприємств є питання зміни системи оподаткування. Так, достатньо велика кількість малих підприємств намагаються обрати оптимальну для себе систему оподаткування шляхом практичного використання спочатку однієї системи, а потім (коли стає зрозумілим її неефективність) – іншої. Отже, вони розпочинають працювати за однією системою оподаткування, а завершують - за іншою. Це обумовлює виникнення питання переходу. Ця проблема пов'язана насамперед із законодавчою неврегульованістю цього процесу. Тому, з метою управління податковими платежами при зміні системи оподаткування, на нашу думку, необхідно проводити моніторинг очікуваних розрахунків, прогнозувати податкові наслідки основних операцій, здійснюваних безпосередньо перед переходом, утримуватися від господарських рішень, що призводять до додаткових податкових платежів і враховувати ці обставини в господарських договорах, що укладаються. При цьому, при плануванні зміни системи оподаткування слід враховувати відмінності у податковому обліку на загальній та спрощеній системах оподаткування і спланувати господарські операції таким чином, щоб вони обкладалася за тією системою, за якою виникають менші за абсолютним розміром податкові зобов'язання.

Отже, за умов прийняття рішення про зміну системи оподаткування на малому підприємстві послідовність дій має передбачати такі основні етапи.

На першому етапі є доцільним розрахувати показник рентабельності господарських операцій у розрізі систем оподаткування і визначити, яка система оподаткування операцій, що здійснюються підприємством, є найбільш вигідною з точки зору оптимізації податкових витрат.

Другим етапом є визначення доцільного варіанта оподаткування операції виходячи з раціонального співвідношення бази оподаткування податком на прибуток та виручки від реалізації, що надає можливість визначити податковий тягар з податку на прибуток та єдиного податку.

Третім етапом є розрахунок розміру доданої вартості. Цей показник дозволяє врахувати особливості сплати ПДВ за загальною системою оподаткування та єдиним податком. Результати аналізу дозволяють отримати дані про питому вагу витрат, за якими формується податковий кредит у виручці від реалізації.

Четвертим етапом є визначення ризиків, що супроводжують зміну системи оподаткування.

Перейти від однієї системи оподаткування до іншої переважна кількість малих підприємств можуть лише при супроводі фахівця, що може надати ґрунтовні роз'яснення з актуальних питань оподаткування.

Крім того, на користь делегування питань управління податковими зобов'язаннями малих підприємств консалтинговим фірмам свідчить той факт, що податкове законодавство України є нестабільним і одним із найбільш складних у правовій системі України. Зрозумілість норм та положень податкового законодавства є необхідною передумовою його життєздатності та прийняття до застосування всіма суб'єктами правовідносин, що виникають у процесі оподаткування.

Для роз'яснення норм Податкового кодексу та практики його застосування у кожному органі Державної фіскальної служби створено постійно діючі консультаційні центри.

На сьогодні в Україні майже в кожному відділенні Державної податкової служби працюють консультаційні центри. Одним із видів послуг, що ними надається платникам податків, є податкові консультації. Питання надання податкових консультацій та їх статус визначено ст. 52 та ст. 53 Податкового кодексу України [9].

За зверненням платників податків контролюючі органи надають їм безоплатно індивідуальні податкові консультації з питань практичного застосування окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, протягом 25 календарних днів, що настають за днем отримання такого звернення даним контролюючим органом.

Звернення платників податків на отримання індивідуальної податкової консультації в письмовій формі повинно містити:

- найменування для юридичних осіб або прізвище, ім'я, по батькові для фізичних осіб, податкову адресу, а також номер засобу зв'язку та адресу електронної пошти, якщо такі наявні;
- код згідно ЄДРПОУ (для юридичних осіб);
- визначення в чому полягає практична необхідність отримання податкової консультації;
- підпис платника податків;
- дату підписання звернення.

Уповноважена особа центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, може прийняти рішення про продовження строку розгляду звернення на отримання індивідуальної податкової консультації понад 25-денний строк, але не більше 10 календарних днів, та письмово повідомити про це платнику податків.

Індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.

За вибором платника податків індивідуальна податкова консультація надається в усній або письмовій формах. Індивідуальна податкова консультація надана в письмовій формі обов'язково має містити назву – податкова консультація, реєстраційний номер в єдиній базі індивідуальних податкових консультацій, опис питань, що порушуються платником податків, з урахування фактичних обставин, зазначених у зверненні

платника податків, обґрунтування застосування норм законодавства та висновок з питань практичного використання таких норм законодавства.

Індивідуальні податкові консультації надаються:

– в усній формі – контролюючими органами та державними податковими інспекціями;

– у письмовій формі – контролюючими органами в областях, міжрегіональними територіальними органами, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику проводить періодичне узагальнення індивідуальних податкових консультацій, а також аналізує обставини, що свідчать про неоднозначність окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, шляхом надання узагальнюючих податкових консультацій, які затверджуються наказом цього органу.

Узагальнюючі податкові консультації підлягають оприлюдненню на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, протягом п'яти календарних днів з дня їх надання.

Застосування податкових консультацій має такі наслідки:

1. Не може бути притягнуто до відповідальності, включаючи фінансової (штрафні санкції та/або пеня), платника податків (податкового агента та/або його посадову особу), який діяв відповідно до індивідуальної податкової консультації, наданої йому у письмовій формі, а також узагальнюючої податкової консультації.

2. Платник податків може оскаржувати до суду наказ про затвердження узагальнюючої податкової консультації або надану йому індивідуальну податкову консультацію як правовий акт індивідуальної дії, викладеному в письмовій формі, які на думку такого платника податків, суперечать нормам та змісту відповідного податку чи збору.

3. Скасування судом наказу про затвердження узагальнюючої податкової консультації або індивідуальної податкової консультації є підставою для надання (в термін протягом 30 календарних днів) нової податкової консультації з урахуванням висновків суду.

Крім податкових консультацій, органи Державної податкової служби України надають податкові роз'яснення.

Податкові роз'яснення окремих положень податкового законодавства надаються в порядку, який визначений Кабінетом Міністрів України, виходячи із принципів оподаткування, викладених у Податковому кодексі України, та економічного змісту податку, збору (обов'язкового платежу), який розглядається.

Податкове роз'яснення є оприлюдненням офіційного розуміння окремих положень податкового законодавства уповноваженими на це контролюючими органами, яке використовується при обґрунтуванні їх рішень під час проведення апеляційних процедур.

Платник податків має право безоплатно отримати будь-яке податкове роз'яснення, у тому числі надане іншому платнику податків з питання, що розглядається (із дотриманням правил комерційної або банківської таємниці), у строки, передбачені для надання відповіді на звернення громадян до органів державної влади, установлені законом.

Центральний орган державної фіскальної служби зобов'язаний видавати та оприлюднювати письмові роз'яснення норм законодавства, які стосуються всіх

аспектів оподаткування окремим податком, збором (обов'язковим платежем) у спосіб, доступний для ознайомлення з ними більшості їх платників.

При введенні нового податку, збору (обов'язкового платежу) або прийнятті змін до порядку справляння існуючих, центральний податковий орган зобов'язаний роз'яснити їх платникам особливості такого справляння, використовуючи засоби масової інформації або інші доступні для таких платників способи доступу до зазначеної інформації, включаючи візити працівників контролюючих органів (не пов'язані із здійсненням податкових перевірок) до платників податків і зборів (обов'язкових платежів) з метою роз'яснення положень нового порядку.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику зобов'язаний підготувати письмові правила користування податковими роз'ясненнями працівниками податкових органів. Такі правила мають бути деталізованими, містити конкретні приклади застосування окремого податку, збору (обов'язкового платежу) при виникненні ситуацій, що регулюються цивільним або зобов'язальним правом, та не допускати подвійних тлумачень. Крім того, у випадку, коли внаслідок запровадження нового податку, збору, обов'язкового платежу або зміни правил оподаткування змінюються форми податкового обліку чи обов'язкової податкової звітності, центральний податковий орган зобов'язаний безоплатно оприлюднити такі нові форми обліку чи звітності.

Забороняється використання бланків суворої звітності чи обліку як форм податкового обліку чи звітності, якщо інше прямо не встановлено законом з питань окремого податку, збору (обов'язкового платежу).

Податкові роз'яснення можуть надаватися виключно центральним фіскальним органом України. Будь-які відповіді на запити платника податків, які надаються іншими податковими органами або контролюючими органами, а не центральним органом державної фіскальної служби, повинні виходити із змісту роз'яснень, наданих центральним органом, а за відсутності останніх – мають сприйматися платниками податків як рекомендації.

Платник податків може оскаржити в судовому порядку рішення контролюючого органу або органу стягнення щодо видання інструкцій чи податкових роз'яснень (у тому числі форм обов'язкової податкової звітності), які, за висновком такого платника податків, суперечать нормам або змісту відповідного податку, збору (обов'язкового платежу).

Визнання судом інструкції або податкового роз'яснення органу Державної податкової служби України (незалежно від їх реєстрації у Міністерстві юстиції України) недійсними є підставою для використання зазначеного рішення всіма платниками податків з моменту прийняття такого судового рішення, а також для відповідної зміни положень інструкцій чи роз'яснень контролюючих органів з цього питання.

Зазначене рішення суду набирає чинності з моменту його прийняття та повинно бути оприлюднене за рахунок сторони, що програла спір (була визнана винною), протягом 30 календарних днів з моменту прийняття такого судового рішення.

Проте, існуюча сьогодні практика свідчить про недосконалість механізму отримання податкових консультацій як методу вдосконалення управління податковими зобов'язаннями підприємства. Так, більшість малих підприємств на практиці стикається з низкою проблем. Тому вважаємо за доцільне, щоб малі підприємства – платники податків отримували податкові консультації та податкові роз'яснення централізовано у консалтингових фірмах. У складі працівників консалтингових фірм, як правило, є висококваліфіковані спеціалісти, які мають можливість у централізованому порядку отримувати податкові консультації та роз'яснення у

відповідних фіскальних органах та надавати економічне та правове супроводження своїм клієнтам з питань управління податковими зобов'язаннями підприємства.

Крім того, в умовах євроінтеграції в Україні здійснюється активна робота щодо гармонізації вітчизняного законодавства із загальноприйнятими нормами міжнародної практики, у тому числі і у сфері податкових відносин [12]. Світова тенденція реалізації процесу управління податковими зобов'язаннями підприємств полягає у наданні консультаційних послуг у сфері оподаткування. Це пов'язано з тим, що малому бізнесу достатньо складно вірно побудувати власну податкову стратегію. Тому є доцільним використання професіоналів – податкових консультантів.

В Україні розвиток інституту податкового консультування через консалтингові фірми тільки формується. Тому необхідною є побудова ефективного механізму податкового консультування на підставі ґрунтовного вивчення його теоретичних і методичних засад, спираючись на позитивний досвід розвинених країн у даній сфері за умов адоптації його до національних умов.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Діюче податкове законодавство України характеризується неоднозначністю трактування, постійними змінами тощо. Це обумовлює необхідність або наявності на підприємстві висококваліфікованого працівника (підрозділу, відділу) з питань оподаткування, або використання відповідних консультаційних послуг.

Сьогодні в Україні одним з найбільш поширених методів отримання податкових консультацій та роз'яснень є інформаційно-довідкові послуги та консультації Державної податкової служби України. Проте, їх доступність і якість не дозволяє ефективно управління податковими зобов'язаннями малим підприємствам. Це обумовлює доцільність використання малими підприємствами консультаційних послуг у сфері оподаткування. Але, інститут податкового консультування в Україні тільки формується, тому є доцільним вивчення досвіду зарубіжних країн.

Перспектива подальших досліджень пов'язується з ґрунтовним дослідженням зарубіжного досвіду щодо роботи податкових консультантів і можливості його адаптування до вітчизняних умов.

Список літератури

1. Безпалько І. Р. Податкове консультування: можливості використання досвіду Польщі у вітчизняних умовах. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. № 1. С. 167–177.
2. Бечко П. К., Бечко В. П., Лиса Н. В., Пташник С. А. Податковий менеджмент у системі податкового адміністрування. *Економіка та держава*. 2021. № 11. С. 79–83.
3. Євтушевська О. О. Податкове планування у системі корпоративного податкового менеджменту. *Економіка харчової промисловості*. 2021. Т. 13, Вип. 2. С. 34–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2021_13_2_6 (дата звернення: 12.05.2022).
4. Ізмайлов Я. О. Єгорова І. Г. Шляхи вирішення проблем податкового консультування в Україні з використанням досвіду зарубіжних країн. *Бізнес Інформ*. 2020. № 7. С. 262–269. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_7_35 (дата звернення 15.05.2022).
5. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Оришак О.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Економічні науки. 2020. Вип. 1–2. С. 202–210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19 (дата звернення: 12.05.2022).
6. Конституція України: станом на 03.09.2019. Верховна Рада України: веб – сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення 05.05.2022).
7. Косицький К. В. Шляхи реалізації концепції управління податковими зобов'язаннями промислового холдингу. *Сучасні питання економіки і права*. 2017. Вип. 1-2. С. 25-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sper_2017_1-2_5 (дата звернення: 09.05.2022).
8. Левицька С.О., Осадча О.О. Обліково-аналітичне забезпечення податкового менеджменту підприємств-платників податків. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 2. С. 32–41.

9. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 07.05.2022).
10. Понура Ю. В. Організація податкового консультування в системі податкового адміністрування: теоретико-методичний аспект. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_27 (дата звернення: 17.05.2022).
11. Панура Ю. В. До питання податкового консультування. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка*. 2019. Вип. 1. С. 138-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2019_1_24
12. Савченко В.М., Кононенко Л.В., Пальчук О.В. Сучасний стан, проблеми та перспективи обліку розрахунків за податками та платежами некомерційних комунальних підприємств – закладів охорони здоров'я. *Економічний простір*. 2021. № 171. С. 99–105. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/928> (дата звернення: 25.05.2022).
13. Сидоренко О. М., Воленко В. Г. Покращення консультативного супроводження великих платників податків як ключовий елемент удосконалення податкового адміністрування в Україні. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 337-349. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_27 (дата звернення: 07.05.2022).
14. Супруненко С. А. Комплексна система податкового менеджменту як інноваційна технологія в провадженні фінансової політики підприємств. *Причорноморські економічні студії*. - 2019. - Вип. 46(2). С. 7-11. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_46\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_46(2)_3) (дата звернення: 17.05.2022).
15. Федішин, Н.І. Організування та оцінювання ефективності податкового планування на підприємстві : автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.00.04 Львів, 2014. 24 с.

References

1. Bezpalko, I.R. (2016). Podatkove konsultuvannia: mozhlyvosti vykorystannia dosvidu Polshchi u vitchyznianskykh umovakh [Tax advice: Possibilities of using Poland's experience in domestic conditions]. *Naukovi zapysky Ukrainy akademii drukarstva - Scientific notes of the Ukrainian Academy of Printing, I*, 167–177 [in Ukrainian].
2. Bechko, P.K., Bechko, V.P., Lysa, N.V., & Ptashnyk, S.A. (2021). Podatkovi menedzhment u systemi podatkovoho administruvannia [Tax management in the system of tax administration]. *Ekonomika ta derzhava - Economy and state, 11*, 79-83 [in Ukrainian].
3. Yevtushevska, O.O. (2021). Podatkove planuvannia u systemi korporatyvnoho podatkovoho menedzhmentu [Tax planning in the corporate tax management system]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti - Economy of food industry, Vol. 13, 2*, 34-38. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2021_13_2_6 [in Ukrainian].
4. Izmailov, Ya.O., & Yehorova, I.H. (2020). Shliakhy vyrishennia problem podatkovoho konsultuvannia v Ukraini z vykorystanniam dosvidu zarubizhnykh krain [Ways to solve problems of tax consulting in Ukraine using the experience of foreign countries]. *Biznes Inform - Business Information, 7*, 262-269. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_7_35 [in Ukrainian].
5. Kononenko, L.V., Nazarova, H.B., & Oryshaka, O.V. (2020). Orhanizatsiia obliku i audytu rozrakhunkiv za podatkami ta platizhamy v umovakh vykorystannia suchasnoho informatsiinoho zabezpechennia [Organization of accounting and audit of calculations for taxes and payments in terms of using modern information support]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho institutu. Ekonomichni nauky. - Vestnik Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences, Vol. I-II (77–78)*, 202–211. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19 [in Ukrainian].
6. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> [in Ukrainian].
7. Kosytskyi, K.V. (2017). Shliakhy realizatsii kontseptsii upravlinnia podatkovymy zoboviazanniamy promyslovoho kholdynhu [Ways of realization of the concept of tax liability management of the industrial holding]. *Suchasni pytannia ekonomiky i prava - Modern issues of economy and law, 1-2*, 25-30. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spes_2017_1-2_5 [in Ukrainian].
8. Levytska, S.O., & Osadcha, O.O. (2014). Oblikovo-analitychne zabezpechennia podatkovoho menedzhmentu pidpriemstv-platnykiv podatkov [Accounting and analytical support of tax management of taxpayers]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt - Accounting and auditing, 2*, 32–41 [in Ukrainian].
9. Podatkovyj Kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] (2010). (with amendments and additions). *zakon1.rada.gov.ua. akon1.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page35> [in Ukrainian].
10. Ponura, Yu.V. (2019). Orhanizatsiia podatkovoho konsultuvannia v systemi podatkovoho administruvannia: teoretyko-metodychnyi aspekt [Organization of tax consulting in the system of tax

- administration: Theoretical and methodical aspect]. *Efektivna ekonomika - Efficient economy*, 5. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_5_27 [in Ukrainian].
11. Panura, Yu.V. (2019). Do pytannia podatkovoho konsultuvannia. Naukovyi visnyk Mukachivskoho derzhavnoho universytetu [Organization of tax consulting in the system of tax administration: Theoretical and methodical aspect]. *Seriia : Ekonomika - Series: Economy*, 138-142. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2019_1_24 [in Ukrainian].
 12. Savchenko, V.M., Kononenko, L.V., & Palchuk, O.V. (2021). Suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy obliku rozrakhunkiv za podatky ta platezhamy nekomertsiiynykh komunalnykh pidpriemstv – zakladiv okhorony zdorovia [The current state, problems and prospects of accounting for taxes and payments of non-profit utilities – health care facilities]. *Ekonomichnyi prostir - Economic space*, 171, 99–105. Retrieved from <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/928> [in Ukrainian].
 13. Sydorenko, O.M., & Volenko, V.H. (2018). Pokrashchennia konsultatyvnoho suprovodzhennia velykykh platnykiv podatkov yak kliuchovyi element udoskonalennia podatkovoho administruvannia v Ukraini [Improving the advisory support of large taxpayers as a key element of improving tax administration in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy - Collection of scientific works of the University of the State fiscal Service of Ukraine*, 2, 337-349. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_27 [in Ukrainian].
 14. Suprunenko, S.A. (2019). Kompleksna systema podatkovoho menedzhmentu yak innovatsiina tekhnolohiia v provadzhenni finansovoi polityky pidpriemstv [Complex system of tax management as innovative technology in implementation of financial policy of enterprises]. *Prychornomorski ekonomichni studii - Prichornomorskie economic studios*, 46(2), 7-11. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_46\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_46(2)_3) [in Ukrainian].
 15. Fedyshyn, N.I. (2014). Orhanizuvannia ta otsiniuvannia efektyvnosti podatkovoho planuvannia na pidpriemstvi [Organization and evaluation of the effectiveness of tax planning at the enterprise *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv [in Ukrainian].

Lesia Kononenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Kherson State Agrarian and Economic University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Nadiya Smyrnova, Associate Professor, PhD in Technical (Candidate of Economic Sciences)

Iryna Smyrnova, Associate Professor, PhD in Technical (Candidate of Economic Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Tax Advice as a Method of Improving the Management of Tax Liabilities of Small Enterprises

Today, the majority of Ukrainian enterprises do not effectively manage their tax obligations. This state of affairs is mostly due to the lack of practical use-oriented tools and methods of organizing the management system of the tax component of the economic activity of the enterprise. This especially applies to the mechanism for managing tax liabilities of small enterprises.

The purpose of the article is to analyze the theoretical and practical foundations of the functioning of the national institute of tax consulting as a method of improving the management of tax liabilities of small enterprises and to determine the vector of development of the tax consulting market in Ukraine.

The peculiarities of the use of tools at each stage of the implementation of the concept of management of tax liabilities of the business entity, which make it possible to save money and increase the profits of the enterprise, have been studied. The main components of the concept of tax liability management are clarified. It has been proven that it is expedient to implement the management of tax obligations of small enterprises through the involvement of consulting firms, and the management of their financial flows through the creation of a single financial center that would allow attracting and distributing financial resources, managing costs, including the costs of fulfilling tax obligations. It was determined that one of the most common methods of obtaining tax advice in Ukraine today is the information and reference services and consultations of the State Tax Service of Ukraine. However, their availability and quality do not allow effective management of tax liabilities for small businesses. This makes it expedient for small businesses to use consulting services in the field of taxation. It has been proven that in Ukraine the development of the institute of tax consulting through consulting firms is just taking shape. Therefore, it is necessary to build an effective mechanism of tax consulting based on a thorough study of its theoretical and methodological foundations, relying on the positive experience of developed countries in this field under the conditions of its adaptation to national conditions.

tax consulting, consulting, small enterprises, taxation, taxes, tax liabilities, outsourcing, consulting

Одержано (Received) 14.05.2022

Прорецензовано (Reviewed) 18.05.2022

Прийнято до друку (Approved) 30.05.2022